

ಅನುಭವಿಸಿ ಬಂದವರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಬಂದ ನಂತರ ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿ ಗಿಟ್ಟಿಸ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಪದವಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕುರ್ಚಿ ಸಿಗತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನಡುಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲಾಗಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಉಳಿಯುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗ ಎಂದುಕೊಂಡ ಕಚ್ಚಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗಳು ಆಕೆ. ವಯಸ್ಸು ಮಾಗಿದ್ದರೂ ಡೆಲ್ಲಿಯಿಂದ ಮೈಸೂರು ತನಕ ಯಾವ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯೇ ಇರಲಿ ಎಂತಹ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ವರಿಷ್ಠರನ್ನೂ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಂತ ಮನೆತನದ ಈಕೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಇರದಿದ್ದರೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೆಗ್ಗಸು. ಆಕೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ 'ದೇವಿ'. ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಮುಗ್ಧ ಗಂಗೆಗೂ ಆಕೆ ತಾಯಿ!

ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಉಗ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸುನಂದ ಬನ್ನಪ್ಪ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಅವಳ ಕಸೂತಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗುಗೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರು, ಡಿಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಇವಳ ಕಸೂತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಕರಕುಶಲ ಮಳಿಗೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಗಂಗೆಯ ಆತ್ಮ ಬಲ ಹಿಗ್ಗಲು ಸಹಾಯಕವಾದರು. ಇದೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ಗಂಗೆಯ ಹರಕು ಸೀರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಕಸೂತಿ ಚಿತ್ರಗಳು!

ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಸೂತಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಯನ್ನು ವೇದ ಮೊದಲು ಕಂಡಾಗ ಸುನಂದಮ್ಮ ಬೆರಗಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದರು.

'ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಸೂತಿ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ! ಯಾರು ಕಲ್ಪಿದು?' ಆ ಕಸೂತಿಯು ತಲೆ ತಲಾಂತರದಿಂದ ಅವಳ, ಅವಳ ಹಳ್ಳಿಯ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಹಜವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಯಾರೂ ಬೇರೆ ಜನ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ನವಿಲಿಗೆ ಗರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಓಲಾಡುವ ಕಲೆ ಕಲಿಸಿದವರಾರು? ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಹಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದವರಾರು? ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಂತೆ ಈ ಕಸೂತಿಯೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು.

ಗಂಗೆ ನಸುನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳು. 'ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಈ ಚಿತ್ರಾರ ಹೊಲಿಲಿಕ್ಕೆ ಬರದೆ. ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಹೊಲೆಯೋದ ನೋಡಿ ಕಲ್ಪೆ.

'ನಾನೂ ನಿಮ್ಮೂರ ಕಡೆ ಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ... ಎಲ್ಲರ ಸೀರೆ ಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೀನಿ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೇರು, ನವಿಲು, ಮಂಟಪ, ಆನಿ ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚಿತ್ರ ಬಿಡುತ್ತಾ?...'

'ನಂಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲವ್ವಾ.... ಹಿರೇರು ಮಾಡಿರೋದಷ್ಟನ್ನೇ ನಾವು ಮಾಡ್ಕೊಂಡೇವೆ ಅಷ್ಟೇ...'

'ನಾನು ಮಳಿಗೆಗೆ ಸಪ್ಪೆ ಮಾಡೋಕೆ ಸೀರೆ, ದಿಂಬು ಚೀಲ, ಹೆಣ್ಣುಕಟ್ಟು ಉಡೋ ಶಾಲು ಇಂತದ್ದೆಲ್ಲಾ ನಿಂಗೆ ಕೊಡ್ತಾ ಇರ್ತೀನಿ. ಕೊಳೆ ಮಾಡದೆ ಕಸೂತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡ್ತೀಯಾ?... ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಣಾನೂ ನಿಂಗೆ ಸಿಗತ್ತೆ!... ನಿಧಾನ ಆದ್ರೂ ಪರ್ವಾಗಿಲ್ಲ.... ಚೆನ್ನಾಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ, ಅದೇ ಡಿಸೈನ್ ಮಾಡಿಕೊಡು...'

ಹರಕು ಸೀರೆ ಉಟ್ಟರೂ ಅದರೊಳಗಿನ ಈ ಕೈ ಕಸೂತಿ ತನಗೆ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕೂಳು ಕೊಡಬಹುದೆಂದು ಗಂಗೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಎಲ್ಲ ನೋವನ್ನೂ ಕಳೆಯುವ ಸಾಧನವೂ ಆ ಕಸೂತಿ ಮಾಡುವ

ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಜಿ, ನೂಲು ಹಿಡಿದು ಬಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಬೇರೆಯೇ ನೆಮ್ಮದಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಗಂಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಾಗ ಸುನಂದಮ್ಮ ಬಸಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು, 'ನನ್ನ ಮಾತು ಒಪ್ಪಿಗೆಯ? ನಾನು ಕೊಡೋ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿ ಕೊಡ್ತೀಯಾ?...'

'ಆಗ್ಲವ್ವಾ.... ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋ...'

'ಗಂಗಾ... ನಾನು ಕೊಡುವ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಗಲೀಜಾಗಬಾರದು. ಆಗ ಮಾರಾಟ ಮಾಡೋಕೆ ಆಗಲ್ಲ. ನಿಂಗೆ ಹಣ ಬರೊಲ್ಲ...'

'ಆಗಲವ್ವಾ... ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸ್ತೀನಿ... ನೀವು ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ಬ್ಯಾಡಿ...' ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಅವಳ ಕಸೂತಿ ಕಾಯಕ ಸಲೀಸಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಗೆ ಕಾಂಠಾಣ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕೌಶಲ್ಯ ಕಲೆ ಕಸದಲ್ಲಿನ ಹುಳುವಂತೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಗೂ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕೆ ಸುನಂದ ಬನ್ನಪ್ಪನವರಿಗೂ ಸೇತುವೆ ಆಯಿತು.

ಮಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ

ಒಂದು ದಿನ ಗಂಗೆ ತಾನು ಕಸೂತಿ ಮಾಡಿಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಸುನಂದ ಅವರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಅವರ ಬಂಗಲೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೂ ಇತ್ತು. ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದ ಇಂದ್ರಾಗಾಂಧೀಗೆ ಶಾಲೆ ಸೇರಿಸುವ ವಿಷಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕಿತ್ತು.

ಅವಳಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಹೆಸರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯೂ ಇತ್ತು. ಯಾರೂ ಇಡದ ಹೆಸರನ್ನು ತಾನು ಅರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಅವಳಿಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಇಂದ್ರಾಗಾಂಧೀನ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಬೇಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದಳು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಚಟುವಟಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಪರಿಹಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ಶಾಲೆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಿತ್ತು.

ಗಂಗೆ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಇಂದ್ರಾಗಾಂಧೀನ ಜೊತೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ಅಮ್ಮನ ಕೈಹಿಡಿದು ಪುಟ ಪುಟ ಓದುತ್ತ ಸಾಗಿದವಳಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವುದು ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಗಂಗೆಯ ಕೈಬಿಟ್ಟು, 'ಎತ್ತಿಕೊ' ಎಂಬಂತೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿದ್ದೀಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಯುವ ವಯಸ್ಸಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ದೇಹದ ದಪ್ಪಪುಷ್ಟ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಗಂಗೆ ಹೇಳಿದಳು, 'ನಿನ್ನ ನಾನು ಎತ್ತೋಣಿಗಾಗಲ್ಲ ಪೋರಿ... ನೀ ದೊಡ್ಡಾಕೆ ಆದಿ ನಡೀಬ್ಯಾಕು' ಅಳುತ್ತ 'ಎತ್ತಿಕೊ' ರಾಗ ಶುರು ಹಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಳು.

'ಹಂಗೆಲ್ಲಾ ಚಂಡಿ ಹಿಡೀಬಾರದವ್ವಾ... ನಡಿ... ಬಾಳ ದೂರೇನಿಲ್ಲವ... ನೀ ಶಾಣಿ ಅಲ್ಲಾ?... ನಡಿ...' ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಬೇಕಂತಲೇ ಓಡಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಳು. ಗಂಗೆಯ 'ಇಂದ್ರಾಗಾಂಧೀ ಗಾಡ' ಪಂಕ್ಚರ್ ಆಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕರಿಸಿ ಹೋಯಿತು. ಕಾಲಲ್ಲಿ ನೆಲ ಗುದ್ದುತ್ತಾ ಕೈಬೀಸಿ ಜೋರಾಗಿ 'ಆಂ....' ಎಂದು ಅರಚಿದಳು.

ಅವಳ ಹಠ ತಡೆಯಲಾರದೆ, ತಾನೇ ಹೊಲೆದುಕೊಂಡ ಕೈಚೀಲ ತೋಳಿಗೆ ಕೂರಿಸಿ ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ನೂರು ಗಜ ಸಾಗುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಅವಳಿಗೆ ಮೇಲುಸಿರು ಶುರುವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು.

'ನಂಗಾಲವ್ವಾ... ಇಳ್ಳಾ...' ಎಂದು ಇಂದ್ರಾಗಾಂಧೀಯನ್ನು ಇಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಏನು ಮನಸ್ಸು ಬಂತೋ ಏನೂ ಹುಡುಗಿ ಸಲೀಸಾಗಿ ಇಳಿದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದಳು. ಗಂಗೆಗೆ ಹಾಯೆನಿಸಿತು. ಮಗಳ ನೆತ್ತಿ ನೇವರಿಸಿದಳು. ಆ ಮಗಳ ಕೇಶ ರೇಶ್ಮೆಯಂತೆ ವ್ಯದುವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಾಚಿ ಒಪ್ಪ ಮಾಡುವುದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸದಂತಿದ್ದರೂ ಗಂಗೆಗೆ ಆಪ್ಪಾಯಮಾನವಾದ ಸಿಕ್ಕ ವಿಧಿ ಅದು. ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಬಾಚಿ, ಮುಂದೆಲೆ ತೀಡಿ ಹಿಡಿಗೆ ಬರಲಾರದಷ್ಟು ಕೂದಲನ್ನು ಇಬ್ಬಾಗ ಮಾಡಿ, ಎರಡು ಜಡೆ ತೆಗೆದು ದಾರ ಸುತ್ತುವಳು. ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಸಮಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೂಸು ತನ್ನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಗುವುದು. ಅವಳ ಜುಟ್ಟು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ. ಅವಳು ಕೂತಿರಲಾರದೆ ಎದ್ದರೆ ಜಡೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಬೆನ್ನಿಗೊಂದು ಗುದ್ದು ಹಾಕುವಳು. ತೇರೀ ಮೂಗುದಾರ ಎಳೆದಾಗ ಮಣಿಯುವ ತುಂಟ ಹೋರಿಗರುವಿನಂತೆ ಈ ಮಗು. ಜಡೆ ಹೆಣೆದಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಹಣೆಗೆ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಕೆನ್ನೆಗೊಂದು ಮುತ್ತು ಇಟ್ಟು, ಲಟಿಕೆ ಮುರಿದು ಆಗಿರಬಹುದಾದ

ಗಡಿಯಾರ

ಗಡಿಯಾರದ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟಾದರೇನು?
ಅದು ತೋರುವುದು
ಒಂದೇ ಸಮಯ
ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ತಾರತಮ್ಯ

★ ಸು. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ

